

Р Е Ц Е Н З И Я

От: Проф. д-р Елена Младенова Шипковенска, дм
Член на научното жури – заповед № Р-109-309/01.06.2018
На Заместник-ректора на МУ- Варна

Върху: Конкурс за заемане на академична длъжност „ДОЦЕНТ”
в област на висшето образование 7 „Здравеопазване и спорт”,
по професионално Направление 7.4 „Обществено здраве” и
научна специалност „Управление на здравните грижи”

Конкурсът за доцент по научната специалност „Управление на здравните грижи” е обявен в ДВ, бр.36/27.04.2018 г. от ФОЗ, Медицински университет, Варна за нуждите на катедра „ Здравни грижи”, УС "Медицинска сестра".

На основание Заповед Р-109-309/01.06.2018г. на Заместник-ректора на МУ ”Д-р Параскев Стоянов” Варна, проф. Д-р Албена Керековска, д.м., съм определена за член на Научно жури за избор на "доцент" по научната специалност "Управление на здравните грижи". Участва един кандидат: Гл.ас. Катя Генова Егурузе, дузг.

1. Общи изисквания към кандидата

Професионално и академично развитие

Гл.ас. Катя Генова придобива специалност "Медицинска сестра"/ общ профил / в ПМИ "Д-р Ненчо Николаев "- Варна през 1988 година. а през 1995 г. е завършила и Полувисшия медицински институт - Варна.

Започва работа като мед.сестра във вътрешно отделение в Обединена болница - гр. Добрич през 1988г., а от 1993-2000г. е старша медицинска сестра във вътрешно отделение на МБАЛ гр. Добрич.

От 2001- 2006г. е преподавател в Медицински колеж, гр.Добрич.

От 2006г. е преподавател а след това асистент във ФОЗ, Медицински университет –Варна, Катедра „ Здравни грижи”.

От 2016г. е избрана за гл.асистент в същата катедра.

От 2017г. до сега е Ръководител УС "Медицинска сестра" във ФОЗ, Медицински университет –Варна, Катедра „ Здравни грижи” и председател на Програмен съвет специалност "Медицинска сестра".

Член е на Факултетния съвет към ФОЗ, Медицински университет –

Варна.

През 1998г е придобила бакалавърска степен по Здравни грижи, а от 2005 г. е магистър по " Обществено здравеопазване".

През 2016 г. успешно защитава дисертация на тема „ Приносна роля на медицинската сестра в превенцията на карцинома на гърдата" и става "доктор".

Тя участва в два Научни проекти: Проект BG051PO001-3.3.07-0002 Студентски практики по ОП „Развитие на човешките ресурси“ в периода 10.2012- 10.2015 г и Проект BG05M2OP001-2.002-0001 Студентски практики - фаза 1 по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ в периода 06.2016- 09.2018 г.

Член е на Българското научно дружество по Обществено здраве, на БАОЗ, БАПЗГ и ЕУРНА.

Посочила е 2 езика за комуникация - руски и английски.

2. Общо описание на представените за рецензиране научни трудове.

В настоящия конкурс кандидатката се представя със списък от общо **56 реални публикации**, от които:

1. Дисертационен труд - 1 брой
2. Монография - 1 брой
3. Учебници и учебни помагала - 5 броя, от които един самостоятелно написан учебник.
4. Публикации в списания и сборници - 49 броя, от които 3 статии са публикувани в руско списание - "Международный научный журнал".

Научната дейност на кандидатката се допълва от участие в български и международни научни форуми, от които е представила 32 броя резюмета.

Реалните пълнотекстови публикации са отпечатани в сп. "Здравни грижи", „Акушерство и гинекология“, "Здравна икономика и мениджмънт", "Варненски медицински форум", "Сестринско дело", "Scripta Scientifica Salutis Publicae, Medical University of Varna", Trakia Journal of Sciences и др.

Авторство на трудовете

Самостоятелно написани са 16 от трудовете (28,57 %) – дисертация, монография, учебник и 13 статии. Първи автор е на 13 (21,66 %) научни труда, 12 от които на български език и 1 на руски език, втори съавтор е на 13 (21,66 %) и пореден на 13 (21,66 %) научни труда. Разпределението на публикациите по място на автора показва, че в голяма степен те са лично дело на кандидата.

3. Обща характеристика на научната и научно-приложната дейност на кандидата.

Приносителите в научно-изследователската дейност на гл.ас. Катя Генова Егурузе са с подчертан *научно-приложен характер* и могат да се отнесат тематично в следните направления:

- *Сестрински грижи при пациенти с онкологични заболявания*
Тази тематична област е най-значимата в творчеството на гл.ас. Генова и обхваща 15 публикации (№№ 1,2, 9, 10, 12, 15, 17, 18, 21, 24, 32, 40, 41, 43, 47) и монографичния труд. В тях авторката доказва, че онкологичните заболявания поставят редица предизвикателства, както пред отделния пациент и неговите близки, така и пред медицинските специалисти, полагащи грижи за заболяването. Изтъква се, че ефективният клиничен резултат изисква не само познаване на съвременните научни достижения и анализ на световните тенденции, но и организационни ангажименти между различни по профил професионалисти и институции, обединени от идеята за комплексно решаване на здравните проблеми на лицата с онкологични заболявания, с оглед недопускане влошаване на качество на живот. Въпросите за сестринските грижи при пациенти с онкологични заболявания са разгледани много подробно в *монографията*, където са описани ролите и задълженията на медицинските сестри при оказването на грижи за пациенти с едни от най-често срещаните злокачествени заболявания – карцином на гърдата, карцином на шийката на матката, колоректален карцином и карцином на простатата. Обсъждат се ключовите области на работа на специализираната онкологична медицинска сестра: технически; предоставяне на информация на пациента; психологическа подкрепа и координация. Разработен е авторски модел за здравни грижи при онкологични заболявания, съдържащ три основни направления: *професионална* подготовка на медицинските сестри, включваща базово обучение, специализация, тясна специализация по определени онкологични проблеми, непрекъснато обучение ; *основни дейности* - планиране и осъществяване на здравни грижи в стационарни и амбулаторни условия, с акцент върху промоцията на здраве и превенцията на заболяванията; *обучение на пациента и близките му*; подкрепа и помощ на болния и семейството му, превенция, хранителен режим и справяне със страничните ефекти от лечението (химиотерапия и лъчетерапия). Авторката на монографичния труд предлага *план-предложение за иновативна практика*, който съдържа 10 части и представлява научен принос с изключително практическо значение, тъй като е базиран на задълбочени проучвания върху знанията, нагласата и поведението на жените с онкологично заболяване и на

квалификационната подготовка на медицинските сестри за провеждане на активни превантивни, лечебно-диагностични и рехабилитационни мероприятия.

- **Палиативни и хосписни грижи.** Тук са посочени 5 публикации (№№ 3,7,8 20, 28), включващи учебник и участие в учебно помагало. Направен е опит един конкретен не само медицински, но и социален проблем, какъвто е болката при рак и множеството симптоми и неудобства, съпътстващи прогресирането на заболяването, да бъде изучен чрез изследване на едни от основните участници в процеса на неговото решаване – специалисти по здравни грижи, оказващи палиативни и хосписни грижи. Въз основа на осъществен критичен анализ е представена същността на този вид грижи и историческият му ход. Подчертана е ролята на мултидисциплинарния подход в оказването на грижата и ролята на медицинската сестра в него. Приносен характер има аргументирането на необходимостта от прилагане на цялостна здравна грижа не само за пациента, но и за цялото му семейство, включваща дейности свързани с физическото, социалното, духовното и психологическото състояние на болния и неговите близки. Важен принос е издигнатото предизвикателството пред медицинските сестри, които участват в оказване на палиативни грижи: "да съчетаят науката и практиката в подход, който отразява професионализма, индивидуалността, избора, достойнството и състраданието в оказването на палиативни грижи за пациента".
- **Обучение на студентите в направление „Здравни грижи“.** Включени са 13 публикации (№№ 4, 5, 6, 11, 30, 33, 34, 42, 46, 49, 50, 53, 54). Интересът на гл.ас. Генова към "Обучението на студентите по здравни грижи" е насочен към оценка на различни аспекти от подготовката – самооценка на студентите от специалност „Медицинска сестра“ и готовността им за реакция при спешни състояния извън клиничните бази, без ръководството на квалифицирани медицински лица; очаквания към професионалния облик на бъдещите специалисти по здравни грижи; разширяване на ролята и задачите на медицинската сестра в превенцията на карцином на гърдата; отношение към учебните дисциплини; удовлетвореност от учебния процес и т.н. Резултатите от тези социологични проучвания са ориентирани към актуализиране на учебните програми, с цел издигане качеството на медицинското образование. Научните проучвания на кандидатката са в синхрон със съвременните тенденции за професионална подготовка на специалистите по здравни грижи и тяхното следдипломно обучение. Предложенията са за формиране на нов тип висококвалифицирани професионалисти, способни да повишат качеството на здравните

грижи, чрез усъвършенстване на образователния процес във и извън учебните бази, изграждане на професионални умения за общуване с пациентите, формиране на умения за работа в екип, предоставяне на качествено обучение на чуждестранни студенти и изграждане на визията на съвременната медицинска сестра.

- **Ролята на медицинската сестра в съвременното здравеопазване.** Тази област обхваща 9 публикации (№№ 19, 25, 26, 27, 39, 48, 51, 52, 55), една от които е учебник, в който са разгледани сестринските грижи при деца. В него авторите доказват значението на навременните и качествени здравни грижи за деца със здравословни проблеми и потребности, което е изключително важно в момент, когато педиатричната ни помощ изпитва остра нужда от подготвени кадри с клинични и организационни умения. Приноси с научно-практичен характер са предлаганите конкретни стъпки за преориентиране на функциите на сестрата от “технически помощник” в “партньор на лекаря”, чрез задълбочена професионална подготовка и повишени изисквания към нейните компетенции и отговорност. Анализирани са новите възможности за реализацията на сестрата и в други области на медицината - в роботизираната хирургия, в урологичната и ендокринологична практика.
- **Вария.** Представени са 14 публикации (№№ 13, 14, 16, 22, 23, 29, 31, 35, 36, 37, 38, 44, 45, 56). Тук са включени разработки касаещи отделни области на медицината, в чиито авторки колективи е взела активно участие гл. ас. Катя Генова. Изследванията са в областта на женското и детско здравеопазване- направена е социо-демографска характеристика на рисковите бременности, установени през периода от октомври 2012 г. до януари 2013 г. в г.Варна и на новородените според социо-икономическия статус на майките. Изследвано е храненето на населението, като рисков фактор за здравето и средство за профилактика на заболяванията. Проучени са нагласите на хората за прилагане на алтернативни методи на лечение.

Кандидатката има създаден профил в „google scholar“ и „ResearchGate“, където има международна видимост за нейните трудове в български и чужди списания, показател за публикационния ѝ имидж и актуалност на тематиката, по която работи.

Няма данни за Импакт фактор и не е представена справка за цитирания на трудовете.

4. Педагогическа дейност на кандидата

Гл. ас. Катя Генова Егурузе има общ преподавателски стаж 17 години - от 2001г. до момента. Започва като преподавател от 2001 до

2011, от които 4 г. и 6 мес. - в Медицински колеж- Добрич, а останалите във ФОЗ, катедра "Здравни грижи", МУ-Варна .

От 2011 до 2016 е асистент, а след това е главен асистент - от 2016г. и до момента . Ръководител УС „Медицинска сестра“, МУ-Варна и Председател на Програмен съвет на сп. „Медицинска сестра“.

Представената официална справка сочи висока учебна натовареност / от 455 до 816 ч., за последните 5 години/, включваща лекции, упражнения, преддипломен стаж и практика на медицински сестри по специалността „Здравни грижи“. Осъществява практически упражнения по следните дисциплини: философия и въведение в сестринските грижи; сестрински грижи при болни с онкологични заболявания; при инфекциозно болни; при соматично болни; при психично болни; сестрински грижи при лица с очни, ушни и носо-гърлени заболявания; палиативни сестрински грижи.

На гл. ас. Катя Генова е възложено, с решение на Факултетен съвет от 2016 година провеждане на лекции по задължителните дисциплини: Сестрински грижи при болни с онкологични заболявания, неврологично и психично болни лица.

Натовареността на гл. ас. Генова е висока, независимо, че като административен асистент и ръководител на УС и с решение на Катедрен съвет годишната ѝ натовареност е редуцирана.

Участва в комисии по провеждането на семестриални и държавни изпити по специалността и в разработването на Учебни програми / Практически основи на сестринските грижи, клинична практика и избираеми дисциплини /. Общият брой на участията в изготвени и актуализирани учебни програми за периода 2011-2017 год. е 18 учебни програми.

Участва в координиране и оказване на методично ръководство при подбор на наставници за практическото обучение на студентите по специалност „Медицинска сестра“.

Има издаден 1 самостоятелен учебник, 1 учебник в съавторство и 1 участие в учебно помагало.

Лични впечатления Нямам лични впечатления от Гл. ас. Катя Генова като преподавател и изследовател.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Гл. ас. Катя Генова, дузг е единствен кандидат за доцент по научната специалност „Управление на здравните грижи" за нуждите на ФОЗ, Медицински университет, Варна , катедра „ Здравни грижи”, УС "Медицинска сестра".

Тя е утвърден преподавател в областта на професионалната подготовка на специалистите по здравни грижи. Цялостната ѝ научно-

изследователска дейност има съществени приноси от теоретично, познавателно и практико-приложно естество в областта на организацията и управлението на сестринските грижи. Научната ѝ продукция се отличава със:

1. Добро познаване на проучвания проблем.
2. Достатъчен по обем материал за емпиричните проучвания, респ. реални резултати.
3. Приложение на адекватни изследователски методи за събиране и обработка на информацията.
3. Задълбочени анализи, респ. важни изводи и препоръки за организацията и управлението на сестринските грижи.

Изложените приноси и достойнства на научната продукция в доклада, ми дават основание да гласувам положително и да предложа на членовете на почитаемото Научно жури да изберат гл. ас. Катя Генова Егурузе, дузг, на академичната длъжност „доцент” по професионално Направление 7.4 „Обществено здраве” и научна специалност „Управление на здравните грижи” за нуждите на Факултет „Обществено здравеопазване“, Катедра „Здравни грижи, УС "Медицинска сестра", МУ–Варна.

29.07.2018 г.
София

Рецензент:
(Проф. д-р Е.Шипковенска, дм)